

2017 - 1 квартал

**Охтирський місцевий
центр з надання
безоплатної вторинної
правової допомоги**

[ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА]
**щодо виконання Охтирським місцевим
центром з надання безоплатної правової
допомоги річного Плану діяльності на 2017 рік
у I кварталі**

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ I. Основні заходи, що були здійснені за пріоритетними напрямками.....	5
[1.1] Переорієнтація системи БПД з надання правової допомоги окремим фізичним особам на посилення правової спроможності та правових можливостей територіальних громад.....	5
[1.2] Створення ефективної системи управління правовими знаннями та розвиток людського потенціалу правничої спільноти та партнерських мереж системи БПД	14
[1.3] Децентралізація системи БПД	19
[1.4] Поступовий перехід від моделі залучення адвокатів ex officio до моделі офісів громадського захисту у кримінальних провадженнях.....	21
[1.5] Розбудова комплексної інформаційно-аналітичної системи забезпечення надання БПД (КІАС) та впровадження інших новітніх інформаційних технологій	22
Розділ II. Результативні показники діяльності	35
[2.1] Результативні показники діяльності місцевого центру	35
ВИСНОВОК:	41

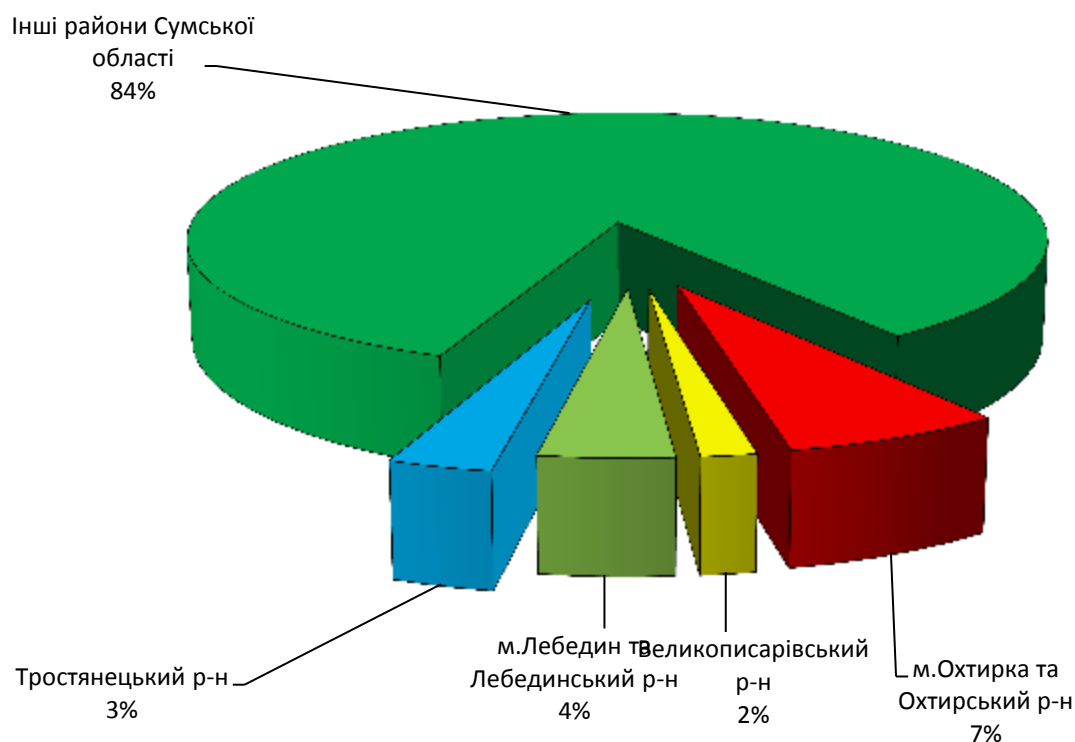
Вступ

Охтирський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги (далі – Охтирський МЦ) налічує в своєму штаті **15** працівників, із яких **10** - працює безпосередньо в місцевому центрі та **5** осіб - у трьох бюро правової допомоги (Лебединське - 2, Великописарівське -2, Тростянецьке -1).

Охтирський МЦ охоплює **4** райони обслуговування:

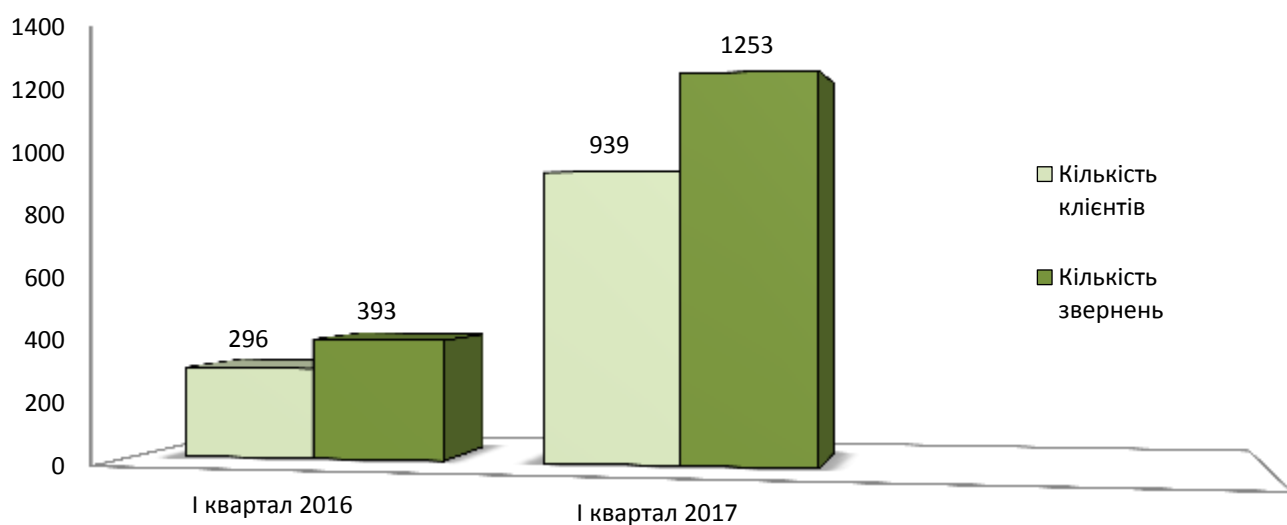
м.Охтирка та Охтирський р-н	75,0	тис.осіб
Великописарівський р-н	18,9	тис.осіб
м.Лебедин та Лебединський р-н	45,7	тис.осіб
Тростянецький р-н	34,8	тис.осіб
ВСЬОГО по МЦ	174,4	тис.осіб
(від загальної кількості по Сумській області)	15,7	%

Відношення кількості населення по Охтирському МЦ у відсотках по Сумській області

ДІАГРАМИ

динаміки зміни кількості звернень громадян за правовою допомогою до Шосткинського МЦ у I кварталі 2017 році у порівнянні з 2016 роком

Розділ I. Основні заходи, що були здійснені за пріоритетними напрямками

[1.1] Переорієнтація системи БПД з надання правової допомоги окремим фізичним особам на посилення правової спроможності та правових можливостей територіальних громад

У I кварталі 2017 року керівництвом Охтирського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги (далі – Охтирський МЦ) визначено пріоритетний напрямок діяльності - розширення охоплення населення правопросвітницькими заходами, донесення до громадян інформації правового характеру та збільшення рівня правової освіти населення територіальних громад.

Складовою частиною таких заходів - є виїзні прийоми для громадян, які проживають у віддаленій місцевості.

За січень – березень 2017 року працівниками Охтирського МЦ здійснено - **24** виїзди мобільно-консультаційних пунктів на територію селищних громад, де надано консультацій для **108** громадян, які звернулися за правовою допомогою.

На фото: Виїзний прийом громадян у с.Кириківка Великописарівського району проводять начальник відділу правової інформації та консультацій Охтирського МЦ Микола КРАВЧЕНКО (зліва) та директор Охтирського МЦ Тамара КОЗИР (справа), 17.01.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

<http://sumy.legalaid.gov.ua/ua/pres-tsentr/novyny/priiom-hromadian-u-selakh-kyrykivka-ta-holubivka>

Значну увагу фахівцями Охтирського МЦ приділено індивідуальному спілкуванню з громадянами під час «вуличного інформування» та розповсюдженню інформаційних матеріалів серед населення сільських громад.

Усього за I квартал 2017 року проведено – **11** «вуличних інформуваль», серед громадян найвіддаленіших куточків 4-х районів обслуговування.

На фото: Інформування громадян проводить керівник Великописарівського бюро правової допомоги Євген МОРОЗ, 19.01.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

https://www.facebook.com/ohtmcnbvpd/?hc_ref=NEWSFEED&fref=nf

На фото: Виїзний прийом громадян у с.Пристаїлове Лебединського району та інформування проводить начальник Лебединського бюро правової допомоги Сергій ІВАНОВ, 27.01.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

https://www.facebook.com/ohtmcnbvpd/?hc_ref=NEWSFEED&fref=nf

Одним із основних способів реалізації розвитку правової допомоги на місцях - це розширення партнерських відносин та популяризація системи правової безоплатної допомоги під час особистого спілкування з представниками органів місцевого самоврядування, місцевих органів влади та сільських громад, у ході виступів на сесіях та засіданнях, проведенні інших правопросвітницьких заходів.

На фото: Правопросвітницьку зустріч з працівниками Охтирського міжрайонного відділу кримінально-виконавчої інспекції проводить інтегратор Охтирського МЦ Марина ЛАПОНОГ, 27.01.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

<http://sumy.legalaid.gov.ua/ua/pres-tsentr/novyny/rozshyrennia-partnerskykh-vidnosyn>

Не забуто і питання взаємодії з органами місцевої влади та самоврядування при наданні правової допомоги мешканцям віддалених сільських громад.

Так, наприклад, працівниками Лебединського бюро правової допомоги 21.02.2017 організовано спільний виїзд з представниками Лебединської райдержадміністрації в с.Московський Бобрик Лебединського району для надання спільних правових консультацій мешканцям селищних громад.

На фото: Спільний прийом громадян в с.Московський Бобрик Лебединського району проводить начальник Лебединського бюро правової допомоги Сергій ІВАНОВ та голова Лебединської райдержадміністрації Віктор ХИМИЧ, 22.02.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

<https://www.facebook.com/ohmcmnbvdp/posts/987177608079429>

На фото: Спільний прийом громадян проводить головний спеціаліст Тростянецького бюро правової допомоги Вячеслав ТЮТЮННИК та начальник відділу Управління Пенсійного фонду в Тростянецькому районі Наталія ЛИЩИШИНА, 06.02.2017

Більш детальна інформація за посиланням: [http://sumy.legalaid.gov.ua/ua/pres-](http://sumy.legalaid.gov.ua/ua/pres-tsentr/novyny/pryiom-hromadian-v-upravlinni-pensiinoho-fondu-ukrainy-v-trostianetskomu-raioni)

[tsentr/novyny/pryiom-hromadian-v-upravlinni-pensiinoho-fondu-ukrainy-v-trostianetskomu-raioni](http://sumy.legalaid.gov.ua/ua/pres-tsentr/novyny/pryiom-hromadian-v-upravlinni-pensiinoho-fondu-ukrainy-v-trostianetskomu-raioni)

У I кварталі 2017 року працівниками Охтирського МЦ прийнято участь у **9** засіданнях сесій та колегій місцевих рад, проведено **63** робочі зустрічі з керівництвом на місцях, у ході яких активно обговорювалися порядок та умови надання безоплатної правової допомоги мешканцям місцевих громад.

На фото: Виступ директора Охтирського МЦ Тамари КОЗИР на засіданні сесії Комишанської сільської ради Охтирського району, 07.02.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

<http://sumy.legalaid.gov.ua/ua/pres-tsentr/novyny/uchast-u-sesii-komyshanskoi-silskoi-rady>

У січні – березні 2017 році забезпечено діяльність **13** дистанційних пунктів доступу до правової допомоги, із них у I кварталі 2017 року відкрито **1**, який розпочав свою роботу в приміщенні Охтирського міськрайонного центру зайнятості. Усього за I квартал цього року надано правовий захист **53** особам, які звернулися за юридичною допомогою через мережу дистанційних пунктів.

На фото: Особистий прийом громадян в дистанційному пункті доступу (щоп'ятниці), що розташований в Охтирському міськрайонному центрі зайнятості, проводить представник Охтирського МЦ Марина ЛАПОНОГ.

Юридичною спільнотою Охтирського МЦ максимально використано можливості щодо надання правового захисту вразливим верствам населення, людям похилого віку та з обмеженнями в пересуванні. У звітному кварталі здійснено – **7** виїздів з метою надання **адресної допомоги** за місцем проживання громадян, які не змогли самостійно відвідати місцевий центр. Усього через систему мобільних консультаційних пунктів отримали правову допомогу **108** осіб.

На фото: Адресну правову допомогу літній жінці, яка звернулася за правовою допомогою щодо встановлення власності будинку, надає начальник Лебединського бюро правової допомоги Сергій ІВАНОВ, 09.03.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

<http://sumy.legalaid.gov.ua/ua/pres-tsentr/novyny/adresna-pravova-dopomoha-osobam-pozbavlenym-mozhlyvosti-peresuvatysia>

Не оминули увагою і громадян похилого віку, які мають вади здоров'я. Так, у березні 2017 року, керівництво Охтирського МЦ відвідало стаціонарне відділення догляду Охтирського районного територіального центру для тимчасового та постійного проживання у с. Грунь Охтирського району. Мета візиту – забезпечення можливості громадянам похилого віку, які не мають змоги самостійно відвідати місцевий центр через стан здоров'я, отримати правовий захист та консультації у юридичній площині.

На фото: Консультації у Охтирському районному територіальному центрі відділення стаціонарного догляду для тимчасового та постійного проживання у с. Грунь Охтирського району надає начальник відділу правової інформації та консультацій Микола КРАВЧЕНКО, 13.03.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

https://www.facebook.com/ohmcbvdpd/?hc_ref=NEWSFEED&fref=nf

У лютому 2017 року працівниками Лебединського бюро правової допомоги надано адресну допомогу особам з обмеженими можливостями в Лебединському товаристві УТОГ.

На фото: Консультації та адресну допомогу особам з обмеженими можливостями в Лебединському товаристві УТОГ надають працівники Лебединського бюро правової допомоги: Євгенія ЛОГВИНЕНКО (зліва) та Сергій ІВАНОВ (справа), 08.02.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

https://www.facebook.com/ohmcbvdpd/?hc_ref=NEWSFEED&fref=nf

В умовах сьогодення забезпечено правовим захистом також і захисників Батьківщини, учасників АТО та інших військовослужбовців.

Періодично працівниками Центру та бюро правової допомоги у військових комісаріатах та центрах зайнятості відбуваються семінари та правопросвітницькі заходи з питань надання правової допомоги вищезазначеній категорії населення.

На фото: Робочу зустріч із військовослужбовцями Великописарівського району проводить керівник Великописарівського бюро правової допомоги Євген МОРОЗ, 16.02.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

https://www.facebook.com/ohtmcnbvpd/?hc_ref=NEWSFEED&fref=nf

На фото: Консультації для учасників АТО та військовослужбовців надають працівника Тростянецького бюро правової допомоги Борис КОЗЛОВСЬКИЙ та Вячеслав ТЮТЮННИК, 10.02.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

https://www.facebook.com/ohtmcnbvpd/?hc_ref=NEWSFEED&fref=nf

Фахівці Охтирського МЦ прикладають максимальні зусилля і для створення умов якісного надання правового захисту для осіб, які вимушено покинули свої домівки на окупованих територіях та перебувають у скрутному становищі, не маючи змоги захистити свої права.

На фото: Консультації для внутрішньопереміщених осіб надає керівник Великописарівського бюро правової допомоги Євген МОРОЗ, 21.03.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

https://www.facebook.com/ohmcbvdp/?hc_ref=NEWSFEED&fref=nf

[1.2] Створення ефективної системи управління правовими знаннями та розвиток людського потенціалу правничої спільноти та партнерських мереж системи БПД

Охтирський міський центр позашкільної освіти Малої Академії Наук учнівської молоді (далі - ОМЦПО МАН) – один із постійних партнерів Охтирського МЦ у питаннях розвитку системи правового захисту.

Початок кожного кварталу в Охтирському МЦ знаменується проведенням правопросвітницьких заходів із учнями МАН, що створює умови тісної співпраці з молоддю протягом усього звітного періоду.

Так, 05.01.2017 розпочато проведення 1-го (міського) етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України, що відбувся в приміщенні Охтирської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 3.

Відділ освіти Охтирської міської ради затвердив 6 наукових відділень, які, в свою чергу, містили 23 секції. Приємно, що незалежно від проблематики досліджуваного питання, усі учасники сумлінно підготувалися до участі у міському етапі та на достатньо високому рівні захищали свої роботи.

На фото: Захист роботи за тематикою дослідження системи БВПД в Україні проводить учениця МАНу Валерія ХАЦЬКО, 05.01.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

<https://www.facebook.com/ohmcbvvpd/photos/pcb.957170447746812/957165634413960/?type=3&theater>

У січні 2017 року 92 юних науковців міста взяли участь у першому (міському) етапі Всеукраїнського конкурсу науково-дослідницьких та пошукових робіт учнів-членів МАН, що проходив на базі ЗОШ I-III ступенів №3 м.Охтирка.

Школярі захищали роботи у відділеннях: мовознавства, літературознавства та фольклористики, історії та філософії, наук про Землю, біології та хімії, економіки, математики та правознавства.

На фото: Учасники Всеукраїнського конкурсу учнів МАН на публічному захисті наукових робіт, 15.01.2017, м.Охтирка

Більш детальна інформація за посиланням:
<http://www.omvk.sm.ua/content/view/12973/1/>

Велика увага приділяється вихованню у молоді правової свідомості. Усього працівниками Охтирського МЦ проведено **17** правопросвітницьких лекцій та навчань для учнів загальноосвітніх та студентів вищих навчальних закладів. Під час проведення тематичних заходів підрастаючому поколінню роз'яснено основи системи правового захисту на Україні, порядок та правила отримання безоплатної правової допомоги, необхідності свідомого вибору існування виключно в правовому полі демократичного суспільства.

На фото: Урок правопросвітництва з учнями 9 класу Великописарівської спеціалізованої школи проводить керівник Великописарівського бюро правової допомоги Євген МОРОЗ та вчитель правознавства Світлана КРИВОНОС, 23.02.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

<http://sumy.legalaid.gov.ua/ua/pres-tsentr/novyny/pro-simeine-pravo-rozpovidaly-u-velykopysarivskii-spetsializovanii-shkoli>

На фото: Правопросвітницьку лекцію з учнями Охтирської автошколи при навчально-спортивному центрі Товариства сприяння оборони проводять юристи Охтирського МЦ Марина ЛАПОНОГ (зліва) та Іван ОСТРИХ (справа), 12.02.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

<http://sumy.legalaid.gov.ua/ua/pres-tsentr/novyny/pro-administratyvna-vidpovidalnist-dlia-osib-iaki-otrymuyut-vodiiske-posvidchennia-hovoryly-u-okhtyrtsi>

Систематичне проведення заходів у форматі «круглий стіл» дозволяє не тільки обговорити наболілі питання сьогодення, але й дає змогу підвищити професійний фах та обмінятися досвідом.

У приміщенні Охтирської районної державної адміністрації 17.02.2017 проведено круглий стіл, за темою: «Актуальні аспекти соціального захисту учасників АТО». Цей захід організовано Охтирським МЦ спільно з Регіональним центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Сумській області та громадською організацією «Громадське бюро «Правозахист» за підтримки Фонду сприяння демократії розвитку посольства США в Україні.

На фото: Учасники «круглого столу» під час проведення дебатів, 17.02.2017, м.Охтирка
Більш детальна інформація за посиланням:

<http://sumy.legalaid.gov.ua/ua/pres-tsentr/novyny/aktualni-aspekty-sotsialnoho-zakhystu-uchasnykiv-ato>

У заході брали участь міський голова м. Охтирка Ігор АЛЕКСЕЄВ, заступник директора Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Сумській області Валентина ВОЛОБУЄВА, начальник відділу організаційної роботи, юридичного забезпечення діяльності та інформації Оксана КОВАЛЕНКО, заступник начальника відділу організації надання БВПД Ольга КОВАЛЕНКО, головний спеціаліст відділу надання БВПД Марина АНДРІЄНКО, директор Охтирського МЦ Тамара КОЗИР, директор Сумського МЦ Валентина ТРОШЕЧКО, директор Конотопського МЦ Олександр МУХА, представник ГО «Правозахист» Ірина СТЕГНІЙ, старший офіцер Охтирського ОМВК Антон КАРТУЗ, провідний фахівець Охтирського МРЦЗ

Олексій БЕЙС, начальник управління соціального захисту Охтирської районної державної адміністрації Валерій ПАВЛЮК, а також активіст Сумської спілки учасників АТО Артем Бондар та інші громадяни, яких цікавило дане питання.

Проведення робочих зустрічей з виїздом до територіальних громад на їх запрошення, відвідування людей похилого віку та надання правового захисту пенсіонерам та непрацездатним громадянам не тільки зближує юристів системи БВПД з населенням, але й дає підґрунтя для збільшення рівня довіри між представниками держави та пересічними громадянами.

Так, наприклад, 14.03.2017 працівники Охтирського МЦ Іван ОСТРИХ та Марина ЛАПОНОГ спільно з представниками Охтирського районного територіального центру соціального обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян здійснили виїзний прийом до села Шабалтаєво Охтирського району Сумської області.

На фото: Участь у громадському житті та правові консультації для мешканців громади с.Шабалтаєво Охтирського району проводять юристи Охтирського МЦ Марина ЛАПОНОГ (справа) та Іван ОСТРИХ (зліва), 14.03.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

<http://sumy.legalaid.gov.ua/ua/pres-tsentr/novyny/u-s-shabaltaievo-okhtyrskoho-raionu-konsultuvaly-hromadian>

Усього за I квартал 2017 року працівниками Охтирського МЦ, в рамках меморандуму про співпрацю та партнерство, взято участь у проведенні – **20** семінарів та інших правопросвітницьких заходів, організованих у **центрах зайнятості**, де проведено тематичні заходи для окремих категорій громадян:

- військовослужбовців та учасників АТО – **3** заходи;
- внутрішньо – переміщених осіб – **2** заходи;
- тимчасово-безробітних – **15** заходів.

[1.3] Децентралізація системи БПД

Тісна взаємодія Охтирського МЦ з Регіональним центром з надання безоплатної правової допомоги у Сумській області дозволяє своєчасно реагувати на місцях на зміни в пріоритетах розвитку системи правової допомоги, підвищувати якість та доступність правового захисту населення у найвіддаленіших куточках районів, що знаходяться під юрисдикцією місцевого центру.

Систематичний моніторинг діяльності Бюро правової допомоги, їх відвідування та поглиблене спілкування не тільки з працівниками Бюро, але й з громадянами у районах, обумовлені бажанням керівництва забезпечити дію законного права громадян на правовий захист для кожного мешканця Сумщини.

З цією метою директором Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Сумській області Оленою ДЕМЧЕНКО та директором Охтирського МЦ Тамарою КОЗИР відвідано Великописарівське бюро правової допомоги та в приміщенні селищної ради проведено семінар на тему: «Декларування. Особливості заповнення декларацій».

На фото: Проведення семінару у Великописарівській селищній раді за участю директора Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Сумській області Олени ДЕМЧЕНКО, 02.03.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

<http://sumy.legalaid.gov.ua/ua/pres-tsentr/novyny/pro-osoblyvosti-elektronnoho-deklaruvannia-hovoryly-pid-chas-seminaru-u-velykii-pysarivtsi>

Після завершення семінару всім присутнім надано консультації з правових питань та доведено інформацію про порядок отримання безоплатної правової допомоги.

На фото: Правові консультації надають директор Охтирського МЦ Тамара КОЗИР та керівник Великописарівського бюро правової допомоги Євген МОРОЗ, 02.03.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

<http://sumy.legalaid.gov.ua/ua/pres-tsentr/novyny/pro-osoblyvosti-elektronnogo-deklaruvannia-hovoryly-pid-chas-seminaru-u-velykii-pysarivtsi>

Того ж дня директор Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги Олена ДЕМЧЕНКО завітала з робочим візитом і до Охтирського МЦ.

На фото: Колектив Охтирського МЦ під час робочого візиту директора Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Сумській області Олени ДЕМЧЕНКО, 02.03.2017

[1.4] Поступовий перехід від моделі залучення адвокатів *ex officio* до моделі офісів громадського захисту у кримінальних провадженнях

Питання переходу від моделі залучення адвокатів *ex officio* до моделі офісів громадського захисту являється пріоритетним завданням системи безоплатної правової допомоги.

Однією із «успішних справ» взаємодії з адвокатами у I кварталі 2017 року та надання правового захисту, в тому числі внутрішньо переміщеним особам, є приклад звернення громадянина «Х» (інваліда 2 групи) до Охтирського МЦ, який з 20.05.2015 перебуває на обліку як ВПО, з питання встановлення факту смерті його матері на окупованій території. За позовом окремого провадження адвокатом Віктором Стеценко (призначеним за дорученням Охтирського МЦ) було доведено та підтверджено даний факт, що зумовило прийняття судом рішення на користь позивача.

На фото: Адвокат системи безоплатної вторинної безоплатної правової допомоги Віктор СТЕЦЕНКО під час вивчення матеріалів по справі, 01.02.2017

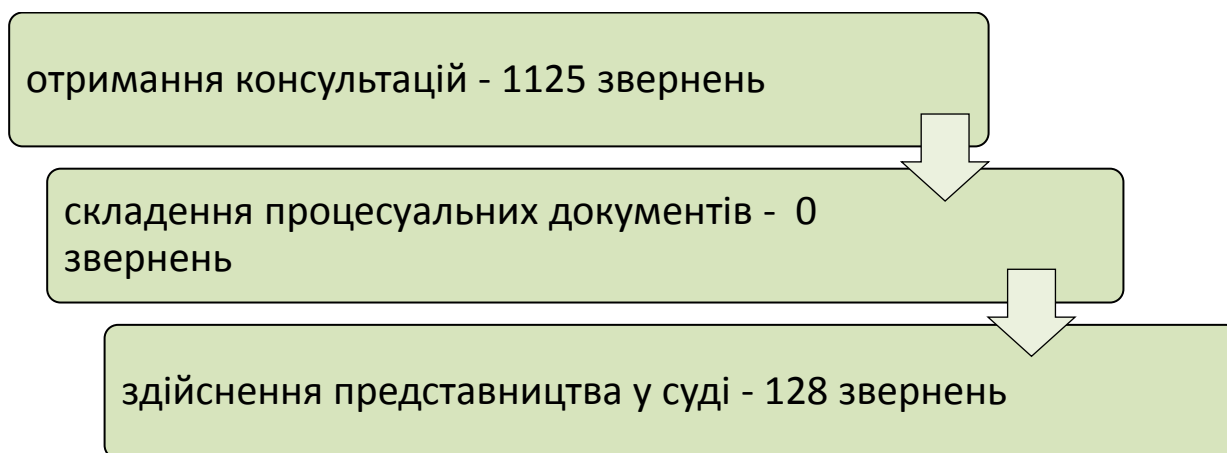
Більш детальна інформація за посиланням:

https://www.facebook.com/ohmcbvdpd/?hc_ref=NEWSFEED&fref=nf

[1.5] Розбудова комплексної інформаційно-аналітичної системи забезпечення надання БПД (КІАС) та впровадження інших новітніх інформаційних технологій

Аналіз основних показників діяльності підрозділу дозволяє забезпечити проведення моніторингу якості надання безоплатної правової допомоги та забезпечити якісне функціонування комплексної інформаційно-аналітичної системи забезпечення надання БПД (КІАС) та впровадження інших новітніх інформаційних технологій.

За I квартал 2017 року в Охтирському МЦ (включно з бюро правової допомоги) зареєстровано – **1253** звернень громадян, із яких:

За результатом розгляду звернень:

прийнято	128	звернень про БВПД
належність не підтверджено	3	звернення
видано	69	доручень адвокату
видано	60	наказів відділу представництва
опрацьовано	138	актів на оплату адвокатів

Реалізація «ПРОГРАМИ розвитку правової допомоги»

У звітному періоді керівництвом Охтирського МЦ проведено виступи на сесіях Лебединської міської ради, Кириківської територіальної громади та Охтирської міської ради з питання реалізації Програми розвитку правової допомоги на 2017-2021рр.

У ході виступів зроблено наголос на необхідності розвитку, перед усім, правової обізнаності громадян безпосередньо в громадах та на місцях, що в свою чергу зумовить створення фундаменту в забезпеченні права кожної особи на правову допомогу.

На фото: Виступ на апаратній нараді Охтирської міської ради з питання реалізації Програми розвитку правової допомоги проводить директор Охтирського МЦ Тамара КОЗИР, 27.03.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

<http://sumy.legalaid.gov.ua/ua/pres-tsentr/novyny/aparatna-narada-v-okhtyrskii-miskii-radi>

У I кварталі 2017 року представникам органів місцевого самоврядування надавалася методично-консультаційна допомога на теми:

- «Розірвання трудового договору за угодою сторін»;
- «Довіреність. Порядок оформлення»;
- «Форма та порядок подання інформаційного запиту».

На фото: Методично-консультаційну допомогу надає юрист Охтирського МЦ Марина ЛАПОНОГ, 03.02.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

<http://sumy.legalaid.gov.ua/ua/pres-tsentr/novyny/u-okhyrtsi-hovoryly-pro-vidnosyny-mizh-robotodavtsem-ta-pratsivnykom-pry-zvylnenni>

Системна робота бюро правової допомоги, (створених у вересні 2016 року) у Великописарівському, Лебединському та Тростянецькому районах дозволила забезпечити сталий рівень розвитку правового захисту найвіддаленіших громад Сумщини, поліпшити умови та якість донесення до населення інформації правового характеру, що у свою чергу, безумовно, сприятиме підвищенню рівня правової обізнаності громадян, в тому числі у сільській місцевості.

Для учасників АТО проведено «міні-тренінг» на тему «Права та соціальні гарантії учасників АТО», який відбувся 17.02.2017 в приміщенні Охтирської райдержадміністрації.

На фото: «міні-тренінг» для учасників АТО та військовослужбовців, що проводиться Охтирським МЦ у приміщенні Охтирської райдержадміністрації, 17.02.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

<http://sumy.legalaid.gov.ua/ua/pres-tsentr/novyny/aktualni-aspekty-sotsialnoho-zakhystu-uchasnykiv-ato>

Одним із ефективних засобів комунікації та взаємодії із ЗМІ є проведення брифінгів та прес-конференцій щодо підбиття квартальних підсумків роботи Охтирського МЦ та перспектив діяльності на наступний звітний період.

З використанням мультимедійних засобів 31.03.2017 проведено для представників місцевих ЗМІ, громадськості та учнів Малої Академії Наук конференцію на тему: «Інформування про підсумки роботи Охтирського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги (БВПД) за I перший квартал 2017 року, у контексті захисту прав людини як одного із механізмів реалізації права на справедливий суд».

Захід проводився з метою донесення до широкого загалу інформації про тенденції та роботу Охтирського МЦ у зв'язку зі змінами у Законі України «Про безоплатну правову допомогу».

На фото: Учасники «круглого столу (зліва на право) Тамара КОЗИР, Микола КРАВЧЕНКО, Борис САЄНКО та учні МАН, 31.03.2017

Більш детальна інформація за посиланням:

<http://sumy.legalaid.gov.ua/ua/pres-tsentr/novyny/pro-realizatsiiu-prava-na-zakhyst-ta-spravedlyvyi-sud-ishlosia-pid-chas-konferentsii-u-okhtyrtsi>

Для висвітлення правопросвітницьких заходів задіяні **друковані ЗМІ** не тільки Охтирського району, але й міст Лебедина, Тростянця та смт Велика Писарівка.

У газеті «ЖИТТЯ ЛЕБЕДИНЩИНИ» у січні 2017 року розміщено матеріали Лебединського бюро правової допомоги на актуальну тему щодо перереєстрації статутів неприбуткових організацій.

На фото: матеріали Лебединського бюро правової допомоги від 19.01.2017

Більш детальна інформація за посиланням

<https://www.facebook.com/ohmcbvdp/posts/965544440242746>

У виданнях м.Охтирки та Охтирського району 2017 рік розпочато з розміщення наступних матеріалів:

На фото: матеріали Охтирського МЦ: зліва видання «РОКСОЛАНА» №-4 від 25.01.2017, справа видання «Город А» від 02.02.2017

Лебединське бюро правової допомоги з лютого 2017 року розпочало співпрацю з обласною щотижневою газетою «**БУДЬМО РАЗОМ**» (друковане видання), на шпальтах якої громадяни можуть отримати юридичну консультацію та відповідь на будь-яке питання правового характеру.

Уже 15.02.2017 працівниками Лебединського бюро правової допомоги було надано відповідь на сторінках вищезазначеної газети громадянам на запитання щодо умов розірвання договору оренди землі.

Кваліфіковану консультацію отримали громадяни, чиї паї перебували в оренді підприємства, з яким вони хотіли б розірвати договір оренди.

Запитання.

Підприємство, яке взяло в оренду мій пай, сплачує мінімальний відсоток орендної плати і, піднімати її розмір не збирається. Чи можливе розірвання договору оренди землі в односторонньому порядку?

Роз'яснення з цього питання з'явилася в електронному виданні Лебедин press 02.02.2017. У передмові до відповіді зазначено, що «коло запитань, з якими звертаються жителі міста і району до працівників цієї установи (Лебединське бюро правової допомоги), досить широке. Причому у більшості випадків ця допомога є безоплатною. Від сьогодні розпочинаємо публікацію відповідей на окремі, найбільш поширені запитання, що вас турбують. Можете задавати їх за телефоном 2-14-12».

Більш детальна інформація за посиланням

<http://www.lebedinpress.com.ua/kategorii/novosti/2111-lebedinske-byuro-pravovoi-dopomogi-povidomlyae>

Висвітлення інформаційних матеріалів про роботу Охтирського МЦ та територіальних бюро правової допомоги на сайтах місцевих органів влади в районах дозволяє значно розширити інформаційне коло та охопити більшу кількість населення правовою тематикою.

Офіційний сайт Лебединської РДА

Так, наприклад на офіційному сайті Лебединської РДА висвітлено проведення спільного правопросвітницького заходу за участю начальника Лебединського бюро правової допомоги Сергія ІВАНОВА та працівників Лебединського районного відділу з питань пробації Північно-Східного міжрегіонального управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції на тему: «Закон і правопорядок».

На фото: виступає начальник Лебединського бюро правової допомоги Сергій ІВАНОВ, 17.02.2017

Більш детальна інформація за посиланням
<http://lebedyn.com.ua/zakon-i-pravoporyadok/>

На сайті Лебединської райдержадміністрації 14.02.2017 висвітлено матеріали про засідання комісії з питання захисту прав дітей, в якій активну участь брав начальник Лебединського бюро правової допомоги Сергій ІВАНОВ.

На фото: члени комісії з питання захисту прав дітей під час засідання в Лебединській РДА, 14.02.2017

Більш детальна інформація за посиланням

<http://lebedyn.com.ua/komisiyeyu-z-pitan-zaxistu-prav-ditini-virisheno-ryad-vazhlivix-pitan/>

Офіційний сайт Охтирської РДА

Висвітлено проведення «круглого столу» в приміщенні Охтирської райдержадміністрації для учасників АТО, за участю Громадської організації «Правозахист» та презентація заступником директора Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Сумській області Валентини ВОЛОБУЄВОЇ Програми розвитку правової допомоги.

На фото: проведення «круглого столу» на тему : «Актуальні аспекти соціального захисту прав учасників АТО», 17.02.2017

Більш детальна інформація за посиланням

<http://oht.sm.gov.ua/index.php/uk/arkhiv-novin/5883-aktualni-aspekti-sotsialnogo-zakhistu-uchasnikiv-ato-tema-kruglogo-stolu-shcho-vidbuvsya-v-rajderzhadministratsiji>

Офіційний сайт Великописарівської РДА

Участь працівників Великописарівського бюро правової допомоги в проведенні «круглого столу» на тему «Актуальні аспекти соціального захисту учасників АТО»

На фото: Учасники «круглого столу» на тему : «Актуальні аспекти соціального захисту прав учасників АТО», 17.02.2017

Більш детальна інформація за посиланням

<http://vpr.sm.gov.ua/index.php/uk/8-novini/3909-aktualni-aspekti-sotsialnogo-zakhistu-uchasnikiv-ato>

Періодично працівниками Охтирського МЦ виготовляються та розповсюджуються, у тому числі, через засоби масовою інформації, тематичні буклети та методичні матеріали на правову тематику.

Президентом України утворено Національну службу посередництва і примирення, яка є постійно діючим державним органом, створеним для сприяння врегулюванню колективних трудових спорів (конфліктів).

У разі якщо вищенаведені варіанти вирішення колективних трудових спорів не дали бажаного результату, то робітники мають право на СТРАЙК- організоване масове або часткове припинення роботи чи інша протидія нормальному (традиційному) перебігу виробничого процесу з метою домогтися виконання певних вимог.

Важливо знати!!!

Якщо під час проведення страйку роботодавець погодився виконати вимоги своїх працівників, але згодом цього не зробив, то робітники не можуть одразу ж оголосити страйк. Вони повинні знову пройти примирні процедури.

Які категорії осіб не мають права страйкувати ?

Забороняється проведення страйку працівників (крім технічного та обслуговуючого персоналу) органів прокуратури, суду, Збройних Сил України, органів державної влади, безпеки та правопорядку.

У ВАС ВИНИКЛИ ПИТАННЯ?!

Звертайтеся до Охтирського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги

Режим роботи: 8⁰⁰-17⁰⁰ щодня, без перерви, крім суботи та неділі.

вул. Перемоги, 13,
м. Охтирка, Сумської області,
42700, Україна

T: 05446-4-22-23
Ф: 05446-4-22-23
E: okhtyrka.sumy@legalaid.gov.ua

БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА

www.legalaid.gov.ua

Порядок вирішення колективних трудових спорів

Трудові спори

Колективні / Індивідуальні розглядаються:

- 1) Незалежний посередник
- 2) Примирна комісія
- 3) Трудовий арбітраж

- 1) Комісії по трудовим спорам
- 2) Районні (міські) суди

Колективний трудовий спір (конфлікт) - це розбіжності, що виникли між сторонами соціально-трудових відносин, щодо: встановлення нових або зміни існуючих соціально-економічних умов праці та виробничого побуту; укладення чи зміни колективного договору, угоди; виконання колективного договору, угоди або окремих їх положень; невиконання вимог законодавства про працю.

<p>1. Примирна комісія</p> <p>Орган, призначений для вироблення рішення, що може задовольнити сторони колективного трудового спору (конфлікту), та який складається з представників сторін.</p> <p>Утворюється за письмовою заявою однієї із сторін колективного трудового спору (конфлікту) - на виробничому рівні - у триденний, - на галузевому або територіальному - у п'ятиденний, - на національному рівні - у десятиденний строк з моменту виникнення колективного трудового спору (конфлікту) з рівної кількості представників сторін.</p> <p>Рішення про утворення оформляється відповідною угодою.</p> <p>Розгляд здійснюється щодо: питань встановлення нових або зміни існуючих соціально-економічних умов праці та виробничого побуту; укладення або зміни колективного договору, угоди;</p> <p>Сторони під час розгляду колективного трудового спору мають рівні права.</p> <p>До участі в роботі комісії (за згодою сторін) можуть бути залучені народні депутати України; представники органи державної влади, органи місцевого</p>	<p>2. Трудовий арбітраж</p> <p>Орган, який складається із залучених сторонами колективного трудового спору фахівців, експертів та інших осіб і приймає рішення по суті колективного трудового спору (конфлікту).</p> <p>Утворюється за ініціатиивою однієї із сторін колективного трудового спору (конфлікту) або незалежного посередника у триденний строк.</p> <p>Рішення про утворення оформляється відповідною угодою.</p> <p>Розгляд здійснюється в разі: неприйняття примирною комісією рішення у встановлений строк (примирною комісією на виробничому рівні - у п'ятиденний, примирною комісією на територіальному рівні - у десятиденний, примирною комісією на національному рівні - п'ятнадцятиденний строк з моменту утворення комісії), або ж відповідно продовжений за згодою сторін колективного трудового спору (конфлікту); в разі неприйняття примирною комісією погодженого рішення щодо вирішення колективного трудового спору (конфлікту) з цих питань: з питань виконання колективного договору, угоди, невиконання вимог законодавства про</p>	<p>самоврядування; спеціалісти, експерти Національної служби посередництва і примирення.</p> <p>Засідання оформляється протокольно.</p> <p>Рішення має для сторін обов'язкову силу і виконується в порядку і строки, які встановлені цим рішенням.</p> <p>Після прийняття рішення щодо вирішення колективного трудового спору примирна комісія припиняє свою роботу.</p>	<p>працю.</p> <p>Сторони під час розгляду колективного трудового спору мають рівні права.</p> <p>До участі в роботі комісії (за згодою сторін) можуть бути залучені народні депутати України; представники органи державної влади, органи місцевого самоврядування, спеціалісти, експерти Національної служби посередництва і примирення.</p> <p>Засідання оформляється протокольно.</p> <p>Рішення є обов'язковим до виконання, якщо сторони колективного трудового спору (конфлікту) попередньо про це домовилися.</p> <p>Повноваження трудового арбітражу припиняються одночасно з припиненням розгляду і винесенням рішення по суті колективного трудового спору (конфлікту).</p>
---	---	--	---

Доцільно звернути увагу на те, що з метою сприяння поліпшенню трудових відносин та запобігання виникненню колективних трудових спорів (конфліктів), їх прогнозування та сприяння своєчасному їх вирішенню, здійснення посередництва для вирішення таких спорів (конфліктів)

Відповіді на запит електронною поштою, мотивуючи це тим, що «у запиті не вказано підпис та дату».

Відомістю до наказу Міністерства юстиції України від 26.05.2011 N 1434/5 «Про затвердження форми для подання запиту на отримання публічної інформації»

Розпорядник інформації	Міністерство юстиції України вул. Героївського, 13 м. Київ, 01001
ЗАПИТ на отримання публічної інформації	
Прізвище, ім'я та по батькові, досягова адреса, адреса електронної пошти, номер телефону заступача	
Вест, календар, ревізійний звіт документи, що запитуються	
або	
Загальний опис інформації, що запитується	(Загальний опис необхідної інформації)

Прокру надати відповідь у визначений законом термін. Відповідь
надати:

Поштою	(Вказати поштову адресу)
Факсом	(Вказати номер факсу)
Електронною поштою	(Вказати e-mail)

Необхідне підкреслення

Електронний телефон заступача	
Дата заявки, підпис	

У ВАС ВИНИКЛИ ПИТАННЯ?!
Звертайтеся до Охтирського місцевого центру з надання безоплатної
вторинної правової допомоги
Режим роботи: 8⁰⁰-17⁰⁰ щодня, без перерви, крім суботи та неділі.

вул. Парамоси, 13,
м. Охтирка, Сумської області,
42700, Україна

T: 05446-4-22-23
Ф: 05446-4-22-23
E: okhtyrka-sumy@legalaid.gov.ua

www.legalaid.gov.ua

**БЕЗОПЛАТНА
ПРАВОВА
ДОПОМОГА**

Форма та порядок подання запиту на інформацію

ЗАПИТ НА ІНФОРМАЦІЮ

Запит на інформацію - це прохання особи до розпорядника інформації надати
публічну інформацію що знаходиться у його володінні

ФОРМА ЗАПИТУ*

УСНА

ПИСЬМОВА

ЕЛЕКТРОННА

*Відповідь надається у цій самій формі за бажанням особи

tribuna.pl.ua

На фото: Зразки буклетів на правову тематику, розроблених Охтирським МЦ у I кварталі 2017 року

Більш детальна інформація за посиланням
<http://sumy.legalaid.gov.ua/ua/pres-tsent/novyny/u-okhtyrtsi-stvoryly-informatsiinyi-buklet-forma-ta-poriadok-podannia-zapytu-na-informatsiiu>

Ефективно використовується для висвітлення правової інформації і ефірний простір радіомовлення.

Працівниками Лебединського бюро правової допомоги налагоджено співпрацю з Лебединською редакцією міськрайонного радіомовлення «СВІТАНОК», де періодично проводяться репортажі за участю працівників цього бюро. Тематика трансляції, що відбулася 17.03.2017, було: «Розширений доступ до безоплатної правової допомоги».

На фото: виступ в радіоефірі проводить головний спеціаліст Лебединського бюро правової допомоги Євгенія ЛОГВІНЕНКО, 17.03.2017

Більш детальна інформація за посиланням

<https://www.facebook.com/ohtmcnbvpd/posts/1004826306314559>

Розділ II. Результативні показники діяльності

[2.1] Результативні показники діяльності місцевого центру

За період I кварталу 2017 року Охтирським МЦ з надання БВПД та бюро правової допомоги, що є його відокремленими структурними підрозділами, було

зареєстровано	1253	звернень клієнтів
<i>по яким</i>		
	1125	особам було надано правову консультацію
прийнято	128	письмових звернень про надання БВПД
<i>у результаті розгляду письмових звернень про надання БВПД</i>		
	3	належність не підтверджено
	125	прийнято рішення про надання БВПД
<i>у результаті чого видано</i>		
	69	доручень адвокатам
	60	наказів працівникам відділу представництва

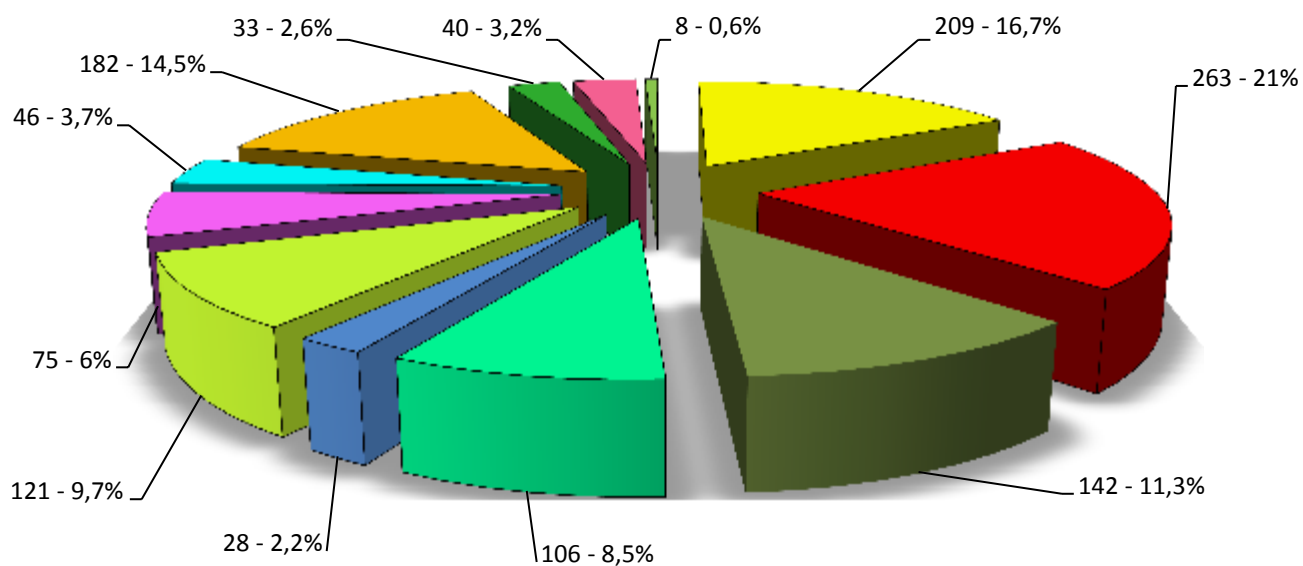
Таблиця 1. Інформація щодо результатів розгляду звернень клієнтів Охтирським МЦ у I кварталі 2017 року

№ з/п	Найменування відділу місцевого центру	Кількість зареєстрованих звернень	Кількість наданих правових консультацій	Кількість отриманих письмових звернень про надання БВПД	Кількість перенаправлень до інших провайдерів БПД
1	Відділ правової інформації та консультацій	537	462	75	0
2	Відділ «Великописарівське бюро правової допомоги»	228	220	8	0
3	Відділ «Лебединське бюро правової допомоги»	254	239	15	0
4	Відділ «Тростянецьке бюро правової допомоги»	234	204	30	0
	Разом за МЦ	1253	1125	128	0

У I кварталі 2017 року клієнти Охтирського МЦ зверталися частіше з наступних питань:

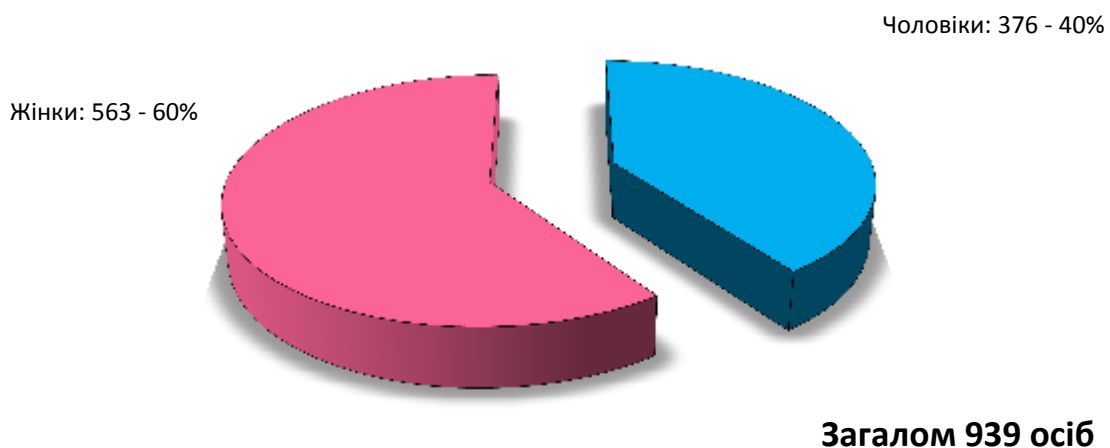
соціального забезпечення	263	21%
спадкового	142	11,3%
сімейного	106	8,5%
медичного	33	2,6%
трудового	75	6%
адміністративного	182	14,5%
земельного	121	9,7%
договірного	46	3,7%
житлового	28	2,2%
Інше цивільне	209	16,7%
виконання судових рішень	8	0,6%
не правове питання	0	0%
інші питання	40	3,2%

Діаграма 1 Розподіл питань за категоріями, з якими зверталися клієнти до Охтирського МЦ у I кварталі 2017 року

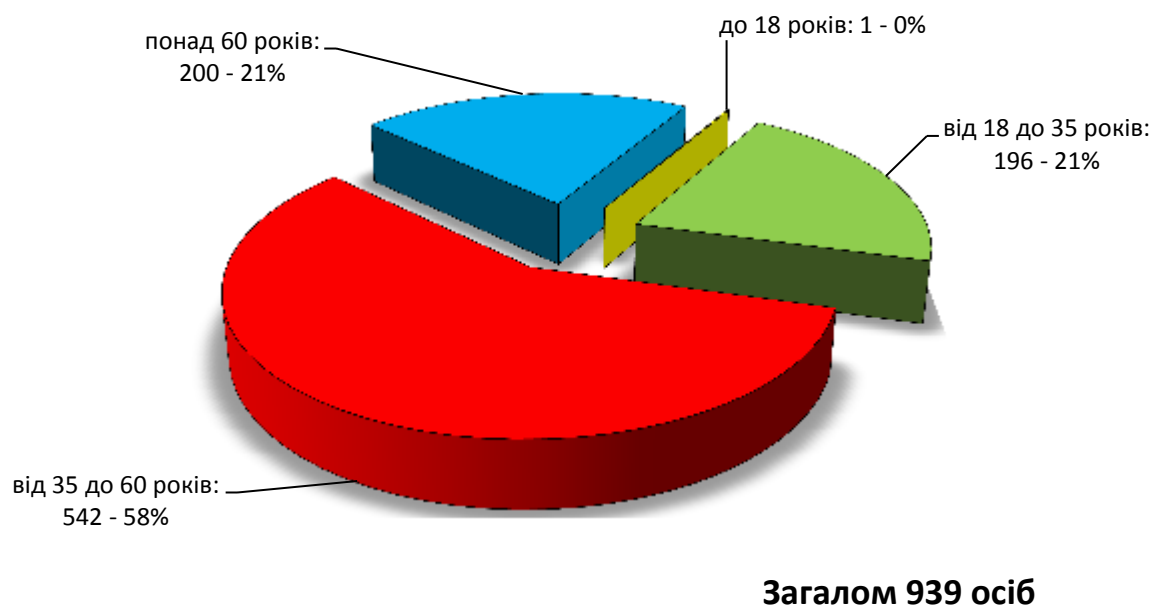
Діаграма 2

Розподіл клієнтів Охтирського МЦ за статтю у I кварталі 2017 року

Діаграма 3

Розподіл клієнтів Охтирського МЦ за віком у I кварталі 2017 року

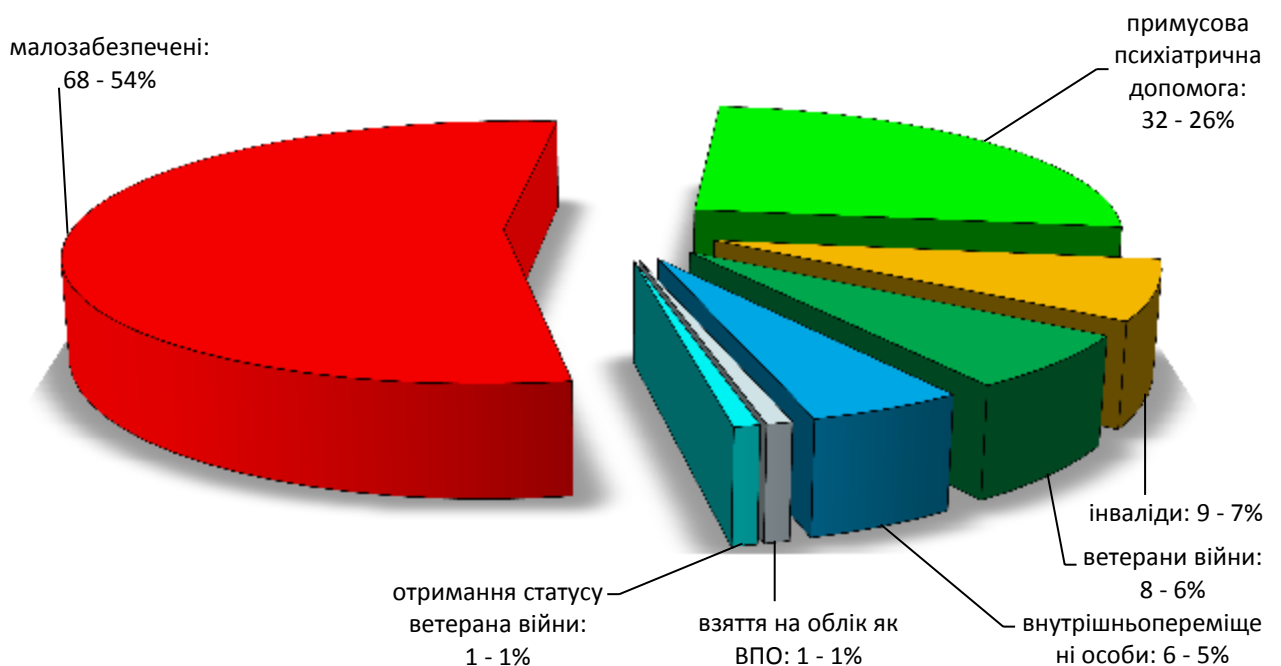

У I кварталі 2017 року найбільше письмових звернень про надання БВПД, було зареєстровано по:

малозабезпеченим особам	68	54%
інвалідам	9	7%
внутрішньо переміщеним особам	6	5%
громадянам України, які звернулися із заявою про взяття їх на облік як ВПО	1	1%
ветерани війни	8	6%
особи які звернулися для отримання статусу ветерана війни	1	1%
особи, щодо яких суд розглядає справу про надання психіатричної допомоги в примусовому порядку	32	26%

Діаграма 4

Розподіл клієнтів Охтирського МЦ, яким було надано БВПД, за категорією осіб у I кварталі 2017 року

Крім цього, Охтирським МЦ, включно з бюро правової допомоги, протягом I кварталу 2017 року було:

здійснено виїздів мобільних консультаційних пунктів	24
забезпечено діяльність дистанційних пунктів доступу до безоплатної правової допомоги	13
із них створено:	
у 2016 році	12
у 2017 році	1
загальна кількість осіб, яка звернулася за отриманням консультації та роз'яснень з правових питань під час виїздів мобільних та діяльності дистанційних консультаційних пунктів склала	161
у тому числі звернулися за отриманням правових консультацій та роз'яснень:	
- до мобільних консультаційних пунктів	108
- до дистанційних пунктів доступу до БПД	53
надано методичну допомогу органам місцевого самоврядування та установам - провайдерів (громадським організаціям, волонтерським рухам, юридичним особам приватного права), з якими налагоджено співпрацю щодо надання БПД	3
опрацьовано акти надання БВПД, що були подані адвокатами	138
розміщено у ЗМІ інформаційних матеріалів з питань надання БВПД (друковані ЗМІ, сторінка фейсбук, радіо)	128
ВСЬОГО проведено правопросвітницьких заходів	226
надано клієнтам доступ до електронних сервісів Мін'юсту	37

Таблиця 2. Інформація щодо кількості здійснених виїздів мобільних та функціонуючих дистанційних пунктів доступу до БПД в розрізі МЦ (I квартал 2017 року)

№ з/п	Найменування відділу місцевого центру	Кількість здійснених виїздів мобільних пунктів/ осіб, що отримали правову допомогу	Кількість діючих дистанційних пунктів/осіб, що отримали правову допомогу	Кількість ОМС, яким надано методичну допомогу та установ - провайдерів БПД, з якими налагоджено співпрацю	Кількість проведених правопросвітницьких заходів	Кількість клієнтів, яким надано доступ до електронних сервісів МЮ
1	Відділ «Великописарівське бюро правової допомоги»	6/26	1/3	1/-	39	6
2	Відділ «Лебединське бюро правової допомоги»	9/44	1/4	1/-	67	7
3	Відділ «Тростянецьке бюро правової допомоги»	5/19	2/5	-/-	22	7
	Разом за МЦ	24/108	13/53	3/2	226	37

ВИСНОВОК:

Охтирський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги у I кварталі 2017 року показав спроможність ефективно виконувати поставлені перед ним завдання

Охтирський МЦ демонструє динамічні зміни не тільки у кількісних, але й у якісних показниках діяльності.

Так, у I кварталі 2017 року, кількість клієнтів у порівнянні з I кварталом 2016 року збільшилася у 3 рази (939 проти 296) та відповідно більше ніж у 3 рази зросла кількість зареєстрованих звернень від громадян (1253 проти 393).

Якщо у I кварталі 2016 року прийнято 30 письмових звернень про надання БВПД, то у відповідному періоді 2017 року – 128 (на 98 звернень більше).

Також на 100 осіб, зросла і кількість громадян, які отримали безоплатну вторинну правову допомогу (125 проти 25).

Структурні підрозділи місцевого центру – бюро правової допомоги – забезпечують доступ до правової допомоги у всіх районах його юрисдикції.

Охтирський МЦ забезпечує потреби населення Сумської області у наданні всіх видів правової допомоги та рівний доступ до правового захисту усіх категорій громадян.

Наша адреса: вул. Перемоги, 13, м.Охтирка, Сумської області,
42700, Україна

Т. (0546)-4-22-2347

Ф. (0546)-4-22-2347

E: okhtyrka.sumy@legalaid.gov.ua

Єдиний телефонний номер системи безоплатної правової допомоги:

0-800-213-103